

দুখন বজাৰত চাহিদাৰ (দৰ) স্থিতিস্থাপকতা পৃথক হ'লে দৰ বিভেদীকৰণ লাভজনক হয় ("... discrimination is profitable only if elasticity of demand is different in various markets" –Bonham যি বজাৰত চাহিদাৰ স্থিতিস্থাপকতা বেছি সেই বজাৰত একচেটিয়া বিক্ৰেতাই সামগ্ৰীৰ দৰ কম কৰিব, তেতিয়া সামগ্ৰীবিধ অধিক বিক্ৰী হ'ব আৰু অধিক লাভ অৰ্জন

কৰিব পাৰিব। অন্যহাতে যি বজাৰত চাহিদাৰ স্থিতিস্থাপকতা কম তেনে বজাৰত একচেটিয়া বিক্ৰেতাই দৰ অধিক কৰিব, কিয়নো দৰ অধিক কৰিলেও সামগ্ৰীৰ বিক্ৰী বিশেষভাৱে নকমিব। গতিকে দুয়োখন বজাৰতে চাহিদাৰ স্থিতিস্থাপকতাৰ ভিন্নতা দৰ বিভেদীকৰণ লাভজনক হোৱাৰ এক অন্যতম চৰ্ত। সামগ্ৰীৰ চাহিদাৰ স্থিতিস্থাপকতা ভিন ভিন হোৱাৰ উপৰিও কোনোখন বজাৰতে AR আৰু MR ৰেখা দুডাল MC ৰেখাৰ তলত অৱস্থান কৰিব নালাগিব।

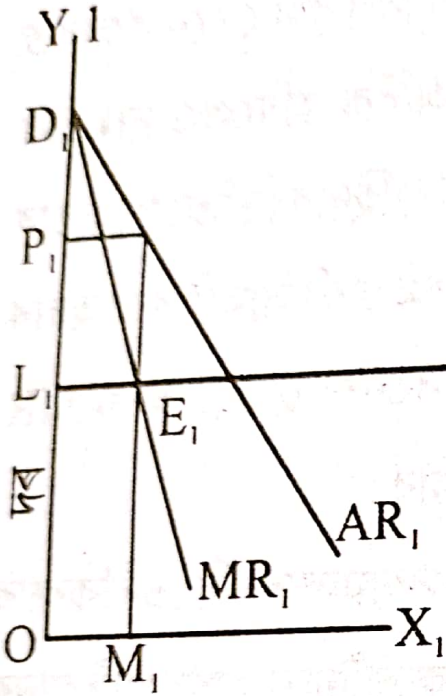
চিত্ৰ নম্বৰ ১.৬(ক), ১.৬(খ) আৰু ১.৬(গ) ৰ সহায়ত দৰ বিভেদীকৰণৰ ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। চিত্ৰ নম্বৰ ১.৬(ক) আৰু ১.৬(খ) একচেটিয়া ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় বজাৰৰ চাহিদা বা গড় বিক্ৰী আয় ৰেখা (AR_1) আৰু প্ৰান্তিক বিক্ৰী আয় ৰেখা (MR_1) দেখুওৱা হৈছে। আমি জানো যে দৰ বিভেদকাৰী একচেটিয়া ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠানৰ ভাৰসাম্যতা প্ৰাপ্তি (কি পৰিমাণ উৎপাদন কৰিলে ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠানখনে সৰ্বাধিক লাভ অৰ্জন কৰিব পাৰে) পাবলৈ হ'লে তিনিটা চৰ্ত পূৰণ কৰিব লাগিব।

- (i) কোনোখন বজাৰতে AR আৰু MR ৰেখা দুডালৰ অৱস্থান MC ৰেখাৰ তলত হ'ব নালাগিব;
- (ii) দুয়োখন বজাৰত MR সমান হ'ব লাগিব;
- (iii) প্ৰত্যেক বজাৰৰ প্ৰান্তিক বিক্ৰী আয় একচেটিয়া ব্যৱসায়ৰ সমান হ'ব লাগিব।

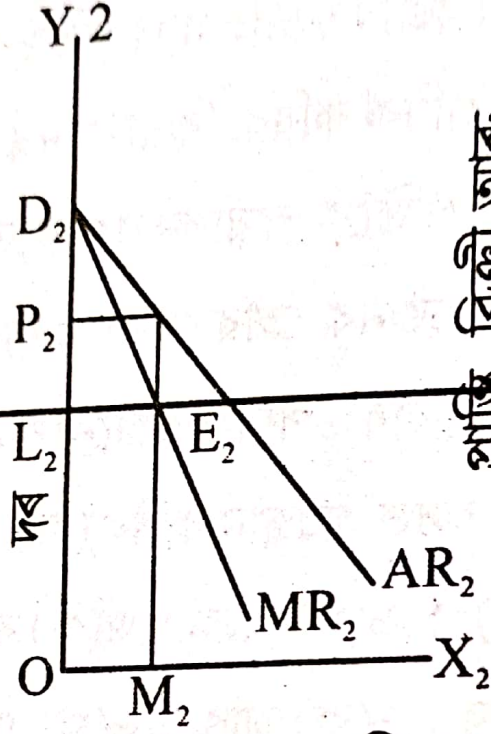
তলৰ চিত্ৰ ১.৬(ক) আৰু ১.৬(খ)ত AR আৰু MR ৰেখাৰ অৱস্থান MC ৰেখাৰ তলত নহয়। সেইদৰে দুয়োখন বজাৰতে MRও সমান। ১.৬(গ) চিত্ৰত CMR হ'ল দুয়োখন বজাৰৰ সন্মিলিত প্ৰান্তিক বিক্ৰী আয় ৰেখা। অৰ্থাৎ $CMR = MR_1 + MR_2$ । MC ৰেখাই সন্মিলিত প্ৰান্তিক বিক্ৰী আয় (CMR) ৰেখাক E বিন্দুত ছেদ কৰিছে। ইয়াৰ পৰা বুজিব পাৰি যে একচেটিয়া ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠানখনৰ ভাৰসাম্য উৎপাদন হ'ব OM।

বজাৰ গাঁথনি

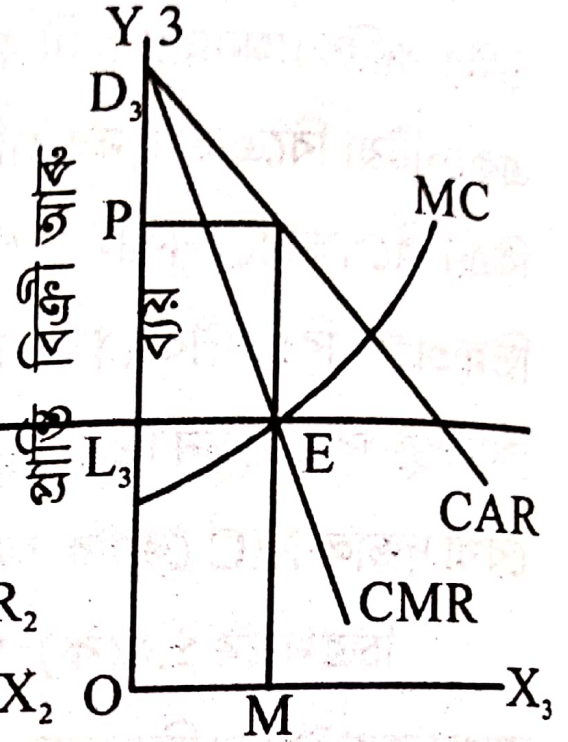
২৮

উৎপাদনৰ পৰিমাণ
চিত্ৰ - ১.৬(ক)

উৎপাদনৰ পৰিমাণ
চিত্ৰ - ১.৬(খ)

উৎপাদনৰ পৰিমাণ
চিত্ৰ - ১.৬(গ) ✓

এই OM পৰিমাণৰ উৎপাদন একচেটিয়া ব্যৱসায় প্রতিষ্ঠানখনে দুয়োখন বজাৰত এনেদৰে ভাগ কৰি বিক্রী কৰিব যাতে প্রান্তিক আয় (MR) দুয়োখন বজাৰতে সমান হয়। গতিকে এক নম্বৰ [চিত্ৰ : ১.৬(ক)] আৰু দুই নম্বৰ [চিত্ৰ : ১.৬(খ)] বজাৰত যথাক্রমে OM_1 আৰু OM_2 পৰিমাণৰ সামগ্ৰী বিক্রী কৰিলে দুয়োখন বজাৰতে প্রান্তিক বিক্রী আয় (MR) একে হ'ব। অর্থাৎ $OL_1 = OL_2$ এই ক্ষেত্ৰত একচেটিয়া ব্যৱসায় প্রতিষ্ঠানে প্রথম বজাৰত উৎপাদনৰ OM_1 অংশ OP_1 দামত আৰু দ্বিতীয় বজাৰত OM_2 অংশ OP_2 দামত বিক্রী ($OP_1 > OP_2$) (মুঠ $OM_1 + OM_2 = OM$) কৰি অতিৰিক্ত মুনাফা অর্জন কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব।